

Rettigheder for forældre og børn

Artikel 18 i FNs internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder foreskriver særlige rettigheder for forældre og for børn i relation til religions- og trosfrihed. Forældre og værgere har ret til at give deres børn en religiøs og moralsk oplæring og til at tilrettelægge familielivet i overensstemmelse med deres tro.

Men det er ikke kun voksne, der har menneskerettigheder. Børn har også ret til religions- og trosfrihed - fx retten til at være med i de aktiviteter, der udfoldes af trossamfund eller lignende grupperinger og deltage i religiøse højtider eller gudsdyrkelse.

Børn har også ret til at få adgang til religiøs oplæring i overensstemmelse med deres forældres eller værgers ønsker.

De må ikke tvinges til at deltage i forkyndende religiøs vejledning mod deres forældres vilje, og i takt med at børnene modnes, skal deres egne ønsker i stigende grad tages i betragtning.

Der er mange eksempler på, at disse rettigheder krænkes. I landene i Centralasien indgår det i arven fra den sovjetiske fortid, at regeringerne helst vil kontrollere alle aspekter af samfundslivet. I Tadsjikistan er det fx forbudt for alle under 18 år at deltage i gudsdyrkelse eller religiøse begivenheder - dog bortset fra begravelser.

Og i andre centralasiatiske stater har regeringer forhørt og chikaneret børn i skolealderen, som besøger moskeer eller kristne kirker, eller som deltager i aktiviteter som sommerlejre. Det er også forekommet, at børn er blevet udsat for offentlig fordømmelse i skolen.

Så nogle regeringer forhindrer altså børn i at praktisere deres religion. Andre regeringer tvinger børn af minoritetsforældre til at deltage i religiøs vejledning, der sigter på at omvende dem til majoritetens religion. Dette foregår på trods af, at stater er forpligtet til at sikre, at børn kan blive fritaget for forkyndende religiøs vejledning - ikke bare i teorien, men også i praksis.

I Tyrkiet indeholder læseplaner for og lærebøger i religiøs kultur og etik stadigvæk forkyndende religiøs vejledning - på trods af visse reformer. Jødiske og kristne elever er teoretisk set fritaget, men i praksis kan det være svært eller umuligt at kræve dette respekteret. Og børn af alevier, baha'ier, ateister eller fra agnostiske familier, eller elever, som har tilsluttet sig disse overbevisninger på egen hånd, er tvunget til at deltage i denne undervisning.

I alle disse eksempler bliver såvel forældres som børns rettigheder krænket.

Før FNs børnekonvention blev vedtaget, omtalte de internationale menneskerettighedslove ikke rigtigt børns rettigheder specifikt. Det lavede konventionen om på, idet den understregede, at børn har rettigheder - også, som nævnt i artikel 14, deres egen ret til religions- og trosfrihed.

Artikel 14 fremstiller børn som værende på én gang selvstændige og sårbare. De har brug for forældrenes hjælp og vejledning, når de skal udøve deres ret til religions- og trosfrihed - specielt i forhold staten.

Konventionen fastslår, at "barnets tarv" er det princip, der bør være styrende i alle anliggender.

Den understreger også barnets ret til at udtrykke sin egen mening i alle sager, der angår barnet selv.

Ikke desto mindre er det ofte voksne, særligt forældrene, der konkluderer, hvad barnets tarv er og taler på dets vegne.

Undertiden kan forældrenes og barnets interesser dog afvige fra hinanden. I sådanne tilfælde må barnets ret til religions- og trosfrihed afvejes mod forældrenes ret til samme.

For eksempel: I hvilken alder har barnet fuld ret til at træffe egne beslutninger vedrørende religiøs tro eller praksis? Om, hvorvidt de fx ønsker at gå i kirke?

Ifølge børnekonventionen skal forældres vejledning i sager vedrørende religion og tro gives i en form, der modsvarer barnets voksende færdigheder. Med andre ord: Jo ældre og mere modent, barnet bliver, jo større frihed bør det have.

Den internationale juridiske myndigheds-aldersgrænse er 18 år - men spørgsmålet om, hvor stor selvstændighed og mental modenhed man tilskriver børn efterhånden som de gennemlever barndommen, varierer meget mellem forskellige kulturer og sammengænge. Forskellige lande har hver deres love og bestemmelser.

I Sverige, for eksempel, kan et barn fra 12-års-alderen ikke længere blive medlem af et trossamfund mod sin vilje.

Børnekonventionen fastsætter en universel norm for, hvordan forældre opdrager børn. Udøvelsen af religion eller overbevisning må ikke skade barnets fysiske og mentale helbred eller dets udvikling.

Sager vedrørende forældres ret til religions- og trosfrihed versus barnets rettigheder bringes sjældent for retten. Jehovas vidners ret til at fravælge blodtransfusioner til deres børn er imidlertid et eksempel på, at domstole kan afsige domme, der går imod forældres ret til religions- og trosfrihed til fordel for barnets ret til livet.

For at opsummere:

I denne film har vi set nærmere på forældres og børns rettigheder.

Børn har ret til religions- og trosfrihed, og forældre har ret til at opdrage deres børn i overensstemmelse med deres overbevisninger. Dette skal ske på en måde, der modsvarer barnets voksende færdigheder - og udøvelsen af religion eller overbevisning må ikke skade barnets fysiske og mentale helbred eller dets udvikling.

Eksempler på krænkelse kan være stater, der forbyder børn at udøve deres religion - og stater, som tvinger minoritetsbørn til at blive oplært i majoritetens religion.

Du kan finde mere information om emnet forældres og børns rettigheder i relation til religions- og trosfrihed, inklusive tekster fra menneskerettighedsdokumenter, der henviser til det, i træningsmaterialerne på hjemmesiden.

Copyright SMC